

Prof. Dr. Bilal ERYILMAZ*

“Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun sunmuş olduğu hizmetleri üç ana başlık altında toplayabiliriz: Etik davranış ilkelerini belirleme, uygulamayı gözetme ve değerlendirme, etik kültürün yerleştirilmesi”

*Kamu Görevlileri Etik Kurulu Başkanı

Sayın Başkan, Bilal ERYILMAZ kimdir, kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

Bilal ERYILMAZ (BE): 1995 yılında Sakarya Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü, Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’na “Profesör” olarak atandım. 1996-1999 yılları arasında SAÜ İİBF Dekanlığı görevini yürüttüm. Rektör danışmanlığı, Senato üyeliği, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu üyeliği ve Adapazarı Ticaret ve Sanayi Odası’nda ekonomi danışmanlığı görevlerinde bulundum. Halen aynı üniversitede Kamu Yönetimi Bölümü başkanlığı görevini yürütmekteyim. 2004 yılında, Kamu Görevlileri Etik Kurulu üyeliğine atandım, 2007 yılından buyana da Kamu Görevlileri Etik Kurulu Başkanı olarak görev yapmaktayım. Türk yönetim tarihi, kamu yönetimi, etik, bürokrasi ve siyaset konularında çalışmalarımı sürdürmekteyim.

DENETİŞİM :Türk kamu yönetiminde “Kamu Etik Kurulu” nun kuruluş sürecini ve amacını kısaca anlatır mısınız?

BE: Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2004 yılında çıkarılan 5176 sayılı Kanun ile Başbakanlık bünyesinde kurulmuştur. Kurul, kamu yönetiminde etik ilkelerin yerleşmesine ve dolayısıyla daha şeffaf, tarafsız, dürüst, hesap verebilir ve kamu yararını esas alan bir kamu hizmeti anlayışına katkı sağlamak amacını taşıyan bağımsız ve tarafsız bir kamu kurumudur. Kurulun sekreteryaya hizmetleri Başbakanlık Müsteşarlığı tarafından yürütülmektedir. Bu kapsamda, gerek Başbakanlık personeli gerekse İçişleri Bakanlığı, Sayıştay Başkanlığı gibi kuruluşlardan görevlendirilen 10 personel görev yapmaktadır.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 5176 sayılı Kanun kapsamındaki konularda her türlü kararları almak ve uygulamak üzere Bakanlar Kurulu tarafından atanan 11 üyeden oluşmaktadır.

Kurul üyeleri,

- Bakanlık görevi yapmış olanlar arasından bir üye,
- İl belediye başkanlığı yapmış olanlar arasından bir üye,
- Yargıtay, Danıştay, Sayıştay üyeliği görevlerinden emekliye ayrılanlar arasından üç üye,

- Müsteşarlık, büyükelçilik, valilik, bağımsız ve düzenleyici kurul başkanlığı görevlerinde bulunmuş veya bu görevlerden emekliye ayrılanlar arasından üç üye,
- Üniversitelerde rektörlük veya dekanlık görevlerinde bulunmuş öğretim üyeleri veya bunların emeklileri arasından iki üye,
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında en üst kademe yöneticiliği yapmış olanlar arasından bir üye

Olmak üzere 11 üyeden oluşur.

DENETİŞİM: Kamu Etik Kurulu'nun yetki alanına hangi kurum ya da kişiler girmektedir?

BE: Kamu Görevlileri Etik Kurulu, yetki, görev ve sorumluluklarını; "Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Bakanlar Kurulu üyeleri, Türk Silahlı Kuvvetleri, yargı mensupları ve üniversiteler" dışındaki tüm kamu kurum ve kuruluşlarında kullanabilmektedir. Bu çerçevede genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri, döner sermayeli kuruluşlar, mahalli idareler ve bunların birlikleri, kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurul, üst kurul, kurum, enstitü, teşebbüs, teşekkül, fon ve sair adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan; yönetim ve denetim kurulu ile kurul, üst kurul başkan ve üyeleri dahil tüm personel Kamu Etik Kurulunun yetki alanına girmektedir. Ancak söz konusu kurum ve kuruluşlarda her düzeydeki kamu görevlisi kapsama girmemekte olup genel müdür ve eşiti üstündeki üst düzey yöneticiler Kurulun yetkisi kapsamındadır.

DENETİŞİM: Kamuda etik kültürün yerleşmesi için Etik Kurulu ne tür faaliyetlerde bulunuyor?

BE: Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun sunmuş olduğu hizmetleri üç ana başlık altında toplayabiliriz:

Etik Davranış İlkelerini Belirleme: 5176 sayılı Kanun, yetkisi dahilindeki kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan kamu görevlilerinin görevlerini yürütürken uymaları gereken etik davranış ilkelerini belirleme görevini ve yetkisini Kurula vermiştir. Bu çerçevede Kurul, 2005 yılında Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile

Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliği çıkararak genel hatlarıyla kapsama dâhil kurum ve kuruluşlarda uyulması gereken etik ilkeleri belirlemiştir.

Ayrıca, Kurul sözkonusu yönetmelikte, kapsama dahil kamu kurum ve kuruluşlarında çeşitli meslekler için de etik ilkelerin Kurulla işbirliği ve koordinasyon halinde belirlenebileceğini düzenlemiştir. Bu çerçevede, Kurulumuzla yakın bir işbirliği içerisinde Emniyet Genel Müdürlüğü "Polis Meslek Etiği", Gümrük Müsteşarlığı da gümrük personelinin etik ilkeleri konusunda çalışmalar yapmıştır.

Uygulamayı Gözetme ve Değerlendirme: Kurul, etik davranış ilkelerine aykırı davranış ve uygulamalar hakkında, re'sen veya yapılacak başvurular üzerine, gerekli inceleme ve araştırmayı yapmaya yetkilidir. Bu çerçevede, kendisine ulaşan ihbar ve şikayetleri öncelikle ön bir değerlendirmeye tabi tutar ve etik ilkelerin ihlali yönünde emareler varsa, bu yönde hakim bir kanaat oluşursa o zaman re'sen inceleme sürecini başlatır. Kurul, etik ilkelere aykırı davranış ve uygulamalar hakkında yapacağı inceleme ve araştırmalara esas olmak üzere gerektiğinde yetkili makamlar kanalıyla kurum ve kuruluşlardan bilgi ve belge toplayabilir.

Etik Kültürün Yerleştirilmesi: Bu çok kapsamlı bir görev. Kurulun tek başına bu yükün altından kalkması mümkün değil. Bu çerçevede tüm kamu kurum ve kuruluşlarıyla, özel sektörle, sivil toplum örgütleriyle, medyayla işbirliği içinde çalışılması büyük önem arz ediyor. 2005 yılından bu yana işbirliği anlamında pek çok çalışma ve proje yürüttük.

DENETİŞİM: Bu kapsamda Kurulun halihazırda tamamlanmış ve devam eden projeleri hakkında bilgi verebilir misiniz?

BE: 1- Yolsuzluğun Önlenmesi İçin Etik Projesi: AB Katılım Öncesi Mali Yardım (IPA) 2006 Yılı Programlaması kapsamında Avrupa Konseyi ile birlikte 30 Kasım 2007-30 Kasım 2009 tarihleri arasında yürütülen "Yolsuzluğun Önlenmesi İçin Etik" Projesinde temel amaç Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun idari kapasitesinin güçlendirilmesi ve kamu kurum ve kuruluşları tarafından düzenlenecek hizmet içi ve diğer eğitim programlarında kullanılmak üzere bir eğitim paketi hazırlanması ve düzenlenecek eğitimlerde yararla-

“Etiğin misyonu ile iç denetçinin misyonu arasında yakın bir ilişki vardır. Etik, kişilerin kendi kendini kontrol mekanizmasıdır. İnsanlar kendilerini kontrol edebilirlerse, vicdani kontrollerini hayata geçirebilirlerse dışa karşı o denli hesap verebilirler”

nılmak üzere etik eğitimcilerinin yetiştirilmesi hedefine dönüktü. Bu proje kapsamında, şelale yöntemiyle üst düzeyden aşağıya doğru eğitimler verildi. Öncelikle Ankara’da Müsteşarlardan başlayarak üst düzey kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticilerine seminerler verildi. Daha sonra Türkiye 10 bölgeye ayrılarak söz konusu bölgelerde görev yapan yöneticilere (il emniyet müdürleri, sağlık müdürleri, belediye başkanları vb.) etik liderlik seminerleri düzenlendi. Ayrıca, hem etik kültürün sahiplenilmesinin amaçlanması hem de Kamu Etik Kurulunun kapasitesinin sınırlı olması nedeniyle kapsam dahilindeki kamu kurum ve kuruluşlarının personelinden 110 kişi etik eğitimci hem olarak yetiştirildi. Bu 110 kişi kendi kurumlarında eğitim ve seminerler düzenliyorlar ve etik eğitimci

yetiştiriyorlar. Örneğin; Emniyet Genel Müdürlüğü 260 etik eğitimci yetiştirdi ve 3 yıl içinde tüm personelini eğitimden geçirmeyi planlıyorlar.

2- Kamuda Etik Kültürün Geliştirilmesi Projesi: Şu anda hazırlıkları devam eden projenin Eylül 2010’da başlatılması planlanıyor. Avrupa Konseyi ile işbirliği halinde yürütülecek söz konusu proje ile il özel idareleri, belediyeler gibi vatandaşlara doğrudan hizmet veren taşra kurum ve kuruluşlarında etik kültürün geliştirilmesi ve bu kapsamda 200 personelin etik eğitimci olarak yetiştirilmesi planlanmaktadır.

3- Etik Komisyonları İhtiyaç Analizi Projesi: Planlama çalışmaları sürmektedir. Bu proje kapsamında ;

- ◆ Etik Komisyonların (EK) karşılaştıkları bürokratik sorunları analiz etmek,
- ◆ Kamu görevlilerinin uyması gereken etik ilkelerle ilgili mevzuatın eksikliklerini ve bunların uygulamadaki sorunlarını tespit etmek,
- ◆ Kamu Görevlileri Etik Kurulu kurulması hakkında 5176 sayılı Yasa’da ve ilgili yönetmelikte önümüzdeki bir yıl içinde yapılacak olan değişiklikte kulla-

nılması amacıyla veri toplamak,

- ◆ EK'lara verilen veya verilmesi uygun görülen görevleri yeniden değerlendirmek,
- ◆ EK üyesi olmayan kamu görevlilerinin komisyondan beklentilerini belirlemek,
- ◆ EK'ların yapılarını yeniden değerlendirmek,

amaçlanmaktadır. Halihazırda projenin ihale hazırlıkları devam etmektedir.

DENETİŞİM: Buraya kadar, kamu görevlilerinin ya da başka bir deyişle kamu hizmeti sunanların etik kültürü benimsemeleri ve bu kapsamda farkındalığın artırılmasına yönelik pek çok çalışmadan ve projeden söz ettiniz. Ancak kamu hizmetinin bir de yararlanıcıları var, özel sektör var. Bu çerçevede ne tür faaliyet ve projeler planlıyorsunuz?

BE: Bu konuya biz özel önem veriyoruz. Etik alanda kamu-özel sektör işbirliğinin geliştirilmesine yönelik olarak Avrupa Konseyiyle üçüncü bir proje yapmayı planlıyoruz. Çünkü etik, tek taraflı olarak kamu tarafından halledilebilecek bir mesele değil. Kamu hizmeti sunan kamu görevlisinin karşısında, kamu hizmeti alan vatandaş ve özel sektör var. Örneğin, rüşvet alan bir memur varsa rüşvet veren bir vatandaş var, firma var.

Bu kapsamda, Etik Kurulu olarak, bu yıl Mayıs ayında Etik Haftası etkinlikleri çerçevesinde Kamu Yönetiminde "Kamu Özel Sektör İşbirliği: Kamu Etiği ve İş Etiği Konferansı" düzenledik. Eğer iş etiğini geliştirsek kamu etiğini de geliştirmiş oluruz. Nasıl üretilen mal ve hizmetle ilgili toplam kaliteden bahsediyorsak, etik denilince de bizim toplam etikten bahsetmemiz gerekiyor. Yani nasıl ki bir süreçte toplam kalite o süreçte yer alan herkesin kaliteye önem vermesine, ürün ve mal üretiminde ve sunumundaki hassasiyetine bağlı, aynen öyle de, etik kültürün yerleşmesi ve hayata geçirilmesi sadece bir kurum ya da kişinin değil kamusuyla özeliyle sivil toplum kuruluşlarıyla medyasıyla ilgili tüm tarafların hassasiyetine, sürece aktif olarak katılmalarına bağlı. Bizim stratejimiz bu.

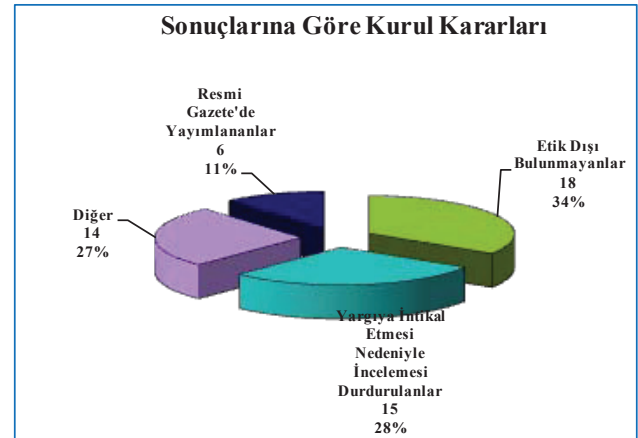
DENETİŞİM: Etik konusu öncelikle her kurumun kendisinin sahiplenmesi ve bu kapsamda gerekli tedbirleri alması gereken bir alan. Ancak sizin de bu kapsamda etik ilkelere aykırılık anlamında uygula-

mayı gözetme ve değerlendirme göreviniz var. Bu kapsamda, 2009 yılına ilişkin gelen başvuruların neticelerine yönelik bir değerlendirme yapar mısınız?

BE: 2009 yılı içerisinde Kurulumuza e-posta ile 402 adet başvuru yapılmış, gelen bu başvuruların 68 tanesi için dosya açılmış, kalan 334 başvuru ise başvuruya ilişkin kanuni koşulları taşımadıklarından işleme alınmamış ve başvuru sahiplerine bilgi verilmiştir.

Elektronik posta ile yapılan başvuruların haricinde; 9 tanesi re'sen olmak üzere 115 adet dosya işleme alınmıştır.

Böylece 2009 yılı içerisinde re'sen ele alınan dosyalarla birlikte Kurulumuzda toplam 183 adet dosya işlem görmüştür. 2009 yılı içerisinde işleme alınan 183 dosyanın 83 tanesi, Kanun ve Yönetmelik hükümleri çerçevesinde başvuru usul ve esaslarına aykırılıktan dolayı Kurul gündemine alınmayarak incelenememiş ve başvuru sahiplerine bilgi verilmiştir. İşleme alınan 53 dosya hakkında Kurul kararı verilmiş olup, Kurul kararlarına ilişkin ayrıntılı dağılım aşağıdaki şekildedir. 2009 yılı içerisinde işleme alınan 183 dosyanın 47 tanesine ilişkin inceleme ve araştırmalar ise 2010 yılı içerisinde de devam etmektedir.

DENETİŞİM: Türkiye'de son üç yılda alınan kurul kararlarının kaç ilgilileri tarafından yargıya taşınmıştır?

BE: Şu ana kadar verdiğimiz kararlara ilişkin yargıya gidenler oldu. Fakat verdiğimiz kararların hiç biri yargı kurumları tarafından iptal edilmedi. Bu durum verilen kararların ne kadar hukuka uygun olduğunun göstergesidir.

DENETİŞİM: İlgililerin etik dışı davranışları nedeniy-

le alınan Kurul kararlarının, sadece Resmi Gazete de yayınlanması kamuoyunca yeterli görülmemekte midir? Kamuoyunun ilgililer hakkında farklı beklentileri bulunmakta mıdır?

BE: Anayasa Mahkemesi, etik kararların Resmi Gazetede yayınlanmasının yürürlüğünü durdurdu. Açıkçası biz bu kararın gerekçesine katılmıyoruz. Akademisyen olarak bu durumu, kamu vicdanını rahatlatma adına olumsuz bir gelişme olarak değerlendiriyorum. Halihazırda, karara bağlanmış şikâyetler ile ilgili olarak, kamuoyuna nasıl ulaşıp, onları rahatlatma adına nasıl bir yol izleyeceğimiz üzerine çalışmalar yapıyoruz. Sadece kendi web sayfamızda yayınlanmasının yeterli olup olmayacağı üzerinde çalışıyoruz.

DENETİŞİM: Kamu idarelerinde etik kültürün yerleşmesinde, kurum yöneticilerine önemli düzeyde sorumluluk düşmekte ise; sizce etik kültürün kurumlarda tesisi ve yaşatılması için iç denetçiler ne yapabilir, denetim sürecinde ne tür rol ve görevler üstlenmelidir?

BE: Etiğin misyonu ile iç denetçinin misyonu arasında yakın bir ilişki vardır. Etik, kişilerin kendi kendini kontrol mekanizmasıdır. İnsanlar kendilerini kontrol edebilirlerse, vicdani kontrollerini hayata geçirebilirlerse dışı karşı o denli hesap verebilirler. Kurumlar için de aynı. Kurumlar kendi kendilerini kontrol edebilirlerse, iç kontrollerini hayata geçirebilirlerse, iç denetim sistemlerini etkinleştirebilirlerse o denli hesap verebilir olurlar. Böylece dış denetime, dışarıdan denetime olan ihtiyaç o denli azalır.

Bugün batıda dış denetim kurumları, Sayıştaylar tek tek kurumların işlemlerine bakmıyorlar, kurumların iç kontrol ve iç denetim sistemlerinin etkinliğine odaklanıyorlar.

O bakımdan etik açıdan iç denetim etkin bir şekilde yürütülebilirse, kurumlar daha hesap verebilir olurlar, kendilerine daha çok güvenirlere.

DENETİŞİM: Ombustmanlık müessesesi ile etik denetimini işlevsel olarak değerlendirir misiniz?

BE: Ombustmanlık kültürü, kamuda etik kültürünün oluşumunda önemli bir uygulama olacaktır. Çağdaş devletlerde olduğu gibi yargı öncesi bir mekanizma

olarak, güncel problemlerin çözümü için bir uygulama olacaktır. O anlamda ombustmanlık sistemine önem vermek lazım. Bir anlamda biz kişisel şikâyetlere bakıyoruz. Ombustmanlık sistemi ise kurumsal şikâyetlere bakıyor. Diğer yandan bu iki yapı tek çatı altında da olabilir. Kendi içinde şubeleri olur. Bu iki fonksiyon, aynı hizmet kurumu tarafından verilebilir. Bu durum Galler ve Kuzey İrlanda da bulunmaktadır. Ayrıca bize halihazırda kurumsal şikâyetler de gelmektedir. Akat biz bu uygulamaları kurum yöneticisi olarak değerlendirip, o şekilde işlem yapıyoruz.